

A JELLÉ VÁLÁS MÉLTÓSÁGA.

Kovács Melinda JEL című kiállítása

*„Csak jelek vagyunk, még meg se fejtve,
Fájni se fáj, s majd elfelejtve
Nyelvünk a messzi idegenbe vész.”
(Hölderlin, Mátyás Stefánia fordítása)*

KOVÁCS MELINDA KÉPEI tele vannak meglepetéssel, leginkább a finom kidolgozás és a váratlan kép(zelet)társítás eszközeinek megtervezett kontrasztja adja a meglepetés ütősszerű erejét, időnként már-már „alpárian”, tehát ízig-vérig szürreálisan, álomszerű módon láttatva az ismert bibliai szimbólumokat, jellé akarnak válni, azonosak akarnak lenni önmagukkal, mint jelzettel, de persze mégsem lehetnek azok, mert éppen ez a lényege a jellé válás méltóságának, ezért több e szimbólumok megjelenítése pusztá ábrázolásnál, és talán ezért is olyan látomászerű a művek megvalósulása, egy meseszerű, felnőtt álomvilágba csöppenünk, abban járunk-kelünk a képeket nézve, amihez sötét tónusú színei majdnem mindig asszisztálnak, és közös álmod(oz)ásra csábítanak.

Léteznek az élettől idegenebb valóságok,
amit a kidolgozás pontossága sem rejthet el,
például, hogy a tihanyi apátság hajnali,
Balatonra néző teraszának lépcsőjén
egy fekete párduc ül,

messziről macskának látszik,
de szemfoga véres,

miközben a templomban a Trio Mediaeval
gregoriánokat énekel cédéről, te pedig
el akarod hitetni a nézővel, hogy csak
kitaláltad az egészet,

vágyaidat természetesen, hogy egy másik, ettől alapvetően eltérő, őszintébb, angyali valóságban is lehetne élni.

92

A REJTÉLY ATTÓL REJTÉLYES, hogy el van rejtve előlünk, meg kell tehát találni a szándékosan eltüntetett egyértelműséget, mivel nem lehet mindig direktben közölni a tudást, átadni a látomást a valóságról, hanem elő kell készíteni, fel kell puhítani hozzá a lelket, hogy képes legyen befogadni és elfogadni az igazságot, bármi is, vagy bárki is legyen az, mert legbelül mindenki érzi, hogy mi az igazság, de nem mindig akarja tudni, Kovács Melinda képei pedig lehántják rólunk a külső burkot, szembesülnünk kell belső valóságunkkal, válságunkkal, legfontosabb dolgainkkal, kérdéseinkkel, hitünkkel és kételyeinkkel, különben semmit sem értünk meg a fotóiból, pusztán szép, esztétikus képeknek fogjuk tartani őket, amik még a nappalink falán is jól mutatnának, pedig ennél azért jóval többről van szó, a Teremtésről magáról, a mikrokozmosz emberiről, vagyis a művészetről és az isteni ihletről, a valóság feltalálásáról, ami mély rokonságot mutat a megtalált faágak korpuszszerűségével vagy a véres tövisszörű madárfészekkel való hasonlatosságával, vagy a szív, a bárány, a hal, a kenyér nagy és kis betűs értelmezéseivel, akár elvont és konkrét értelemben is.

A műteremben elhelyezett makettek elé különböző méretű és vastagságú üres kereteket próbálgatsz a fűtött szobában,

nézel át rajtuk, hogy melyik kivágástól lesz majd egészen valóságos a kép,

persze bármelyikből, tudod jól, hiszen nem ezen *múlik pontosan*, bár a téma szokatlansága elbizonytalanít kisé,

háttérbe szoríthatja adott kereteink látszólag kiszámítható biztonságát.

A FÉNYKÉP LÉNYEGÉNEK legpontosabb megfogalmazását természetesen egy költőnél, Bari Károlynál találtam meg, aki Török László cigányfotói kapcsán „A mozdulatlanság örökbefogadása”-nak nevezte azokat, majd egyik versében

így fogalmazott: „...amíg a *létige* ezüst húrjaival / vesződtek a fekete ujjak, elcsatangolt hitem / lábnyomaira rátaláltam, kisarjadt / ajkamon egy elfelejtett eskü: őszinte leszek...”, valójában mindeddig nem igazán értettem, miért is *Létige* a címe Kovács Melinda fotósorozatának, de a vers segített valamivel közelebb jutni a képekhez is, hogy értelemmel nem lehet 93 felfogni Melinda képeit, ahol a folyó „ezüst húrjaival” szárazodó viharos égbolt úszó fénnyé válik, feloldódik a komor mennyország, biztosan tudjuk-e, hogy jelenleg mit látunk, és hogy hol, és miről is készült pontosan a munkától „fekete ujjak”-kal készített fotó, ehhez először meg kell találnunk a láthatatlan „lábnyomot”, amit persze Melinda jól elrejtett, pontosan úgy, ahogy a kép közepébe beúszik egy szikla(makett), és jól láthatóan tükröződik a vízben, vagyis: *miképpen fent, ugyanúgy lent is*, de koránt sem olyan mélységesen, ahogy a fölso tükröképe alapján várnánk, sőt, ha jobban megnézzük, talán nem is tükrökép, mintha egy másik szikla lenne, amely kiegészíti a felső világban lévőt, így olvadva szinte már tökéletes egységbe, vagyis a képnyelvet szavakra lefordítva: Kovács Melinda újra megtalálta „elcsatangolt hit”-ét, és elhatározta, hogy „őszinte lesz”, megint, és talán erről (is) szólnak ezek az embertelenül szép ovális tájképmeditációk, kettős centrumú ellipszisek.

Zsiráfokat láttál a vonatablakból,
nőstényeknek gondoltad őket valamiért,
talán a mintázatuk vagy az alakjuk miatt,
ahogy futottak befelé az erdőbe,

de a fenyőfák fölött még kilátszott a fejük,
korábban csak álmodban találkoztál
ilyen látomással, a konkrét helyet lefotóztad
a szemekkel, hogy emlékezzél rá,

mennyi minden megtörténhet a Balaton-
felvidék lankás dombjai között félálomban,
talán ezért is szeretsz utazni, nézelődni
vagy csak hallgatni a műterem csendjét.

AZ EZÜSTBÁRÁNY SZEMÉBŐL vérkönnyek szivárognak – hagyjuk most azt, engedjük el, hogy az csak piros festék, nem, nem az –, ez jól látszik majd egy másik képkompozíción, ahol véres töviskoszorú látható, vagy egy lassan bugyborgó, vérző szív, Jézus szíve, vagy Máriaé, vagy a miénk olykor, sérülékenyebb pillanatainkban, felkavaróan és örökkévalóan aktuális ez a banalitással

kokettáló szakrális ábrázolása Krisztusnak, a jézusi szenvedő embernek, akitől Weöres Sándor így írt: „Szerintem csak egyetlen ember létezik, és ez Jézus. A többi ember annyiban van vagy annyiban nincs, amennyire Jézussal azonos vagy nem azonos... emberek – ez az én számomra nem létezik”, válaszolta valamikor a hatvanas években Cs. Szabó Lászlónak, majd kiegészítette saját magát: „Jézus létezik, és bárkiben létezik, ami benne vagy belőle Jézussal azonos.”

Az idő tudja a dolgát, és tényleg teszi is,
mert mindenki elesik végül, még Jézus is,

az emberi egóban mélykék sötétség lakik,
ezért inkább fájdalommal gyógyítod magad,

a reggel úgylis átmossa szemed színét hamar,
borostád is kékül, belül már ősz vagy.

A JÉZUSI ALKOTÓELEMET KUTATJA, keresi és teremti újjá Kovács Melinda is szimbólumkísérleteiben, hiába, hogy élettelen világokat mutat, épít fel mikrokörnyezetként talált és tálalt tárgyaihoz, akkor is emberi viszonyainkról szólnak ezek az egyedi készítésű, olykor színezett fotók, esetleg installációk, a jézusi aspektus eltűnőben van belőlünk, emberi méltóságunk pedig időnként mélyen a létfelszín alá szorul vissza, Melinda képei viszont fel akarnak ébresztetni minket, ráébresztetni minket, a bőrünk alá akarnak behatolni kíméletlen őszinteségükkel, mindezt úgy, hogy egy tökéletesen valótlan (másként)világot épít fel maga köré, és abba legtöbbször egy tökéletesen oda nem illő dolgot helyez el, de úgy, hogy az pontosan oda valónak tűnjön onnantól kezdve, és ezáltal összeálljon egy másik, másfajta valóság, ami talán csak belül, a láthatatlanban működik.

Igazi akadályt csak az ajtó jelent,
ahogy egy-egy emeleten megáll a lift,
kinyílik-e az ajtó vagy nem,
be akar-e szállni Isten,

vagy megunta,
vagy feladta, vagy
csak szórakozik,

igazi akadályt csak az ajtó jelent,
abban a pillanatban, mielőtt kinyílna,
mi vagy ki lehet mögötte, és hányadik
emeleten is vagyunk,

95

igazi akadályt csak az ajtó jelent,
ahogy becsukódik, nem tudni,
van-e még emelet, vagy már indul is
visszafelé a számolás.

NEM TEHETÜNK SEMMIT a képek hatása ellen, büntudatot ébresztenek, felzaklatnak és hosszan kísérnek minket a szívkamránkban, és otthon, az éjszakai csendben működésbe lépnek, szétáramlanak bennünk e rejtett szimbólumok, talán azt sugallják, hogy olykor maradjunk már egy kicsit csendben, csak nézzük, fogadjuk be a látványt, ne kapkodjunk, ne rohanjunk idő előtt tovább egy másik képhez, álljunk csak hosszan egyetlen kép előtt, nyissunk be, engedjük magunkat egészen elveszni, eltévedni, és persze azért emlékezzünk Marsilio Ficinóra, erre a 16. századi újplatonista teológusra, aki (viccesen?) azt állította, a művész *deus in terris*, vagyis: „a lélek a művészetben Isten vetélytársa”.

Mi történt kétezer évvel ezelőtt a Koponyák hegyén,
kérdézed, pedig ott voltál, te voltál a szél,

és simogattad fájdalomtól görcsbeszorult testét,
és vártál vele, hogy megváltsa halálát, az estét,

ami végül leszállt, ő meg fel,
kinek születése maga volt a JEL,

elfelejtetted, hogy ott voltál,
kétezer éve, pedig

te voltál a szél.

Folyóiratunk a
NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM és az EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA
anyagi támogatásával jelenik meg.
Terjeszti a Budapesti, a Nemzeti és a Vidéki HIRKER RT. és alternatív terjesztők

Szerkesztők

JÁSZ ATTILA – Csendes Toll (főszerkesztő)
PAPP MÁTÉ (költészet rovat: mahbija@gmail.com, zene online rovat)
REICHERT GÁBOR (főszerkesztő-helyettes, kritika rovat: reichertgabor87@gmail.com)
SZÉNÁSI ZOLTÁN (próza rovat: szenazol@gmail.com)

Lapterv

SELLYEI TAMÁS OTTÓ

Munkatársak

HEGEDŰS GYÖNGYI, KAKUK TAMÁS, MURÁNYI SÁNDOR OLIVÉR,
SOPOTNIK ZOLTÁN, SZILÁGYI MIHÁLY

Online

PAPP MÁTÉ (felelős szerkesztő), SZŰCS BALÁZS PÉTER

Tiszteletbeli munkatársak

BARI KÁROLY, BUJI FERENC, DUKAY BARNABÁS, GERLÓCZY GÁBOR,
KELÉNYI BÉLA, KRULIK ZOLTÁN, MUZSNAY ÁKOS, TOLNAI OTTÓ, URI ASAF

Korábbi főszerkesztők: PAYER ISTVÁN, MONOSTORI IMRE

ÚJ FORRÁS

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI FOLYÓIRAT
ALAPÍTÓ A KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
JÓZSEF ATTILA MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁRA

Megjelenik évente tízszer

Alapítva ezerkilencszázhatvankilencben
Alapító főszerkesztő: PAYER ISTVÁN

Szerkesztőség: 2836 Baj-Szőlőhegy 2722/4

E-mail: jasz.attila@ujforras.hu. Interneten olvasható: www.ujforras.hu

Előfizethető az Új Forrás szerkesztőségi címén. Előfizetési díj egy évre 5000 Ft.

ISSN 0133-5332

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár. A kiadásért felel: Új Forrás Kiadó Nonprofit Kft.

Készült a BD Sollers nyomdájában Tatán.